

Styrelsens förslag till beslut om användning av särskilda värdesäkringsmedel

1. Bakgrund

Kollektivavtalsparterna Svenskt Näringsliv och PTK ("**Parterna**") har enligt förhandlingsprotokoll 2022-06-20 och 2024-05-14 kommit överens om att verka för att medel i värdesäkringsfonden ("**SVM**") används till ett antal områden. Parternas förslag är att

- 300 miljoner kronor av SVM används för att finansiera förskottering av premiebestämd pension inom ITP,
- maximalt 100 miljoner kronor per år används för att finansiera Avtalats informationsverksamhet på ITP-området,
- 469 miljoner kronor ur värdesäkringsfonden används för att finansiera en del av kostnaden som uppstått till följd av den höjda åldersgränsen för pågående försäkringsärenden i ITP-sjukpension.

Enligt Alectas bolagsordning är det Alectas fullmäktige som fattar beslut om användning av SVM.

2. Beskrivning av SVM

Av Alectas bolagsordning framgår att bolaget har till ändamål att meddela tjänstepensionsförsäkring och tjänstegrupplivförsäkring, samt att bolaget även har rätt att utföra uppdrag inom pensioneringsområdet, förvalta *av arbetsmarknadsparterna överenskomna fonder med anknytning till bolagets försäkringsrörelse* samt bedriva annan med bolagets försäkringsrörelse förenlig verksamhet. En sådan av arbetsmarknadsparterna överenskommen fond är SVM.

Inrättandet av en värdesäkringsfond i Alecta har sin grund i förhandlingsprotokollet mellan Parterna 1976-09-30. Fram till 2007 har arbetsgivarna gjort löpande avsättningar till SVM. Syftet med SVM har i första hand varit att täcka kostnaden för värdesäkring vid större inflation. Erfordras de avsatta medlen inte för värdesäkring får det efter fem år beslutas att medel ur fonden kan användas för annat pensionsfrämjande ändamål. Enligt förhandlingsprotokollet 1976-09-30 var det ursprungligen Parterna som efter fem år hade rätt att besluta om att använda fondens medel till annat pensionsfrämjande ändamål. Detta ändrades 2016, när Alecta genom en ändring av bolagsordningen tydliggjorde att det är fullmäktige och inte Parterna som beslutar om nedsättning av SVM. Vad gäller användningen av SVM för pensionsfrämjande ändamål hänvisar dock Alectas bolagsordning alltjämt till förhandlingsprotokollet 1976-09-30.

SVM uppgick vid utgången av 2024 till 10 206 miljoner kronor. Senast SVM togs i anspråk för värdesäkring var 2011 när Alectas styrelse hemställde till Parterna om att få

använda 4 800 miljoner kronor till värdesäkring av pension. SVM används även årligen för pensionsfrämjande ändamål i enlighet med förhandlingsprotokoll från 2008 för att täcka en del av kostnaden för riskförsäkring inom ITP 2.

3. Förutsättningar för nedsättning av SVM

3.1 Redovisningsmässig hantering av SVM

SVM har sedan bestämmelserna om konsolideringsfond infördes redovisats som en del av Alectas konsolideringsfond. SVM skiljer sig dock från övriga medel i konsolideringsfonden, med anledning av sitt ursprung och ändamål (se beskrivning ovan). Alecta har också genomgående i sina årsredovisningar tydligt framhållit SVMs särart.

3.2 Förlusttäckning

Mot bakgrund av att SVM idag ligger i konsolideringsfonden måste reglerna för nedsättning av konsolideringsfonden beaktas vid användning av SVM. I enlighet med 12 kap. 70§ FRL¹ är därmed den första förutsättningen för att kunna sätta ned SVM att medlen inte behövs för förlusttäckning.

Bedömning

Alecta tillämpar de regler för kapitalkrav som följer av lagen om tjänstepensionsföretag. Alecta uppfyller med god marginal de kapitalkrav som gäller.

Alecta avräknar dessutom sedan 2023-12-31 SVM från kapitalbasen, vilket innebär att SVM inte bidrar positivt till Alectas marginal mot vare sig minimikapitalkravet eller det riskkänsliga kapitalkravet. SVM påverkar således vare sig Alectas solvensgrad eller konsolideringsnivå. SVM inräknas inte heller i Alectas egen bedömning av risk- och solvens (ORSA).

Alectas kapitalbas bedöms som fullt tillräcklig för att säkerställa framtida förlusttäckning. Slutsatsen grundas på ORSAn som Alecta genomför och avrapporterar till styrelsen, som bland annat syftar till att bedöma Alectas fortlöpande efterlevnad av bestämmelserna om det riskkänsliga kapitalkravet och minimikapitalkravet samt försäkringstekniska avsättningar. Inom ramen för ORSAn används mycket tuffa scenarion, som genomgående visar på tydliga marginaler till minimikapitalkravet under hela mätperioden som sträcker sig till och med år 2039. Även i det så kallade omvända stresstestet visas på tydliga marginaler mot minimikapitalkravet även i det mest drastiska beräkningsalternativet, som bland annat utgår från 80 procent aktiefall och 1,5 procentenheter fall i marknadsräntor.

Sammanfattningsvis är bedömningen att SVM inte behövs för förlusttäckning.

¹ 12 kap. 70§ FRL, som är tillämplig även på ömsesidiga tjänstepensionsbolag, lyder "Ett ömsesidigt livförsäkringsbolag ska ha en konsolideringsfond. Konsolideringsfonden får sättas ned bara för att täcka förluster eller för ett annat ändamål som anges i bolagsordningen. En sådan nedsättning får bara beslutas av bolagsstämman".

3.3 Annat ändamål i bolagsordningen

Efter konstaterande att SVM inte behövs för förlusttäckning är nästa förutsättning för att nedsättning ska kunna ske² att nedsättningen sker för ett annat ändamål i Alectas bolagsordning.

Bedömning

Bedömningen är att 11§ i Alectas bolagsordning, med lydelse enligt nedan, ska tillämpas på nedsättning av SVM.

”Till värdesäkringsfonden ska föras de inbetalningar som under året gjorts av värdesäkringsmedel enligt förhandlingsprotokoll 1976-09-30 mellan dåvarande kollektivavtalsparterna SAF och PTK. Värdesäkringsfonden ska årligen uppräknas med fastställd ränta.

Nedsättning av värdesäkringsfonden beslutas av fullmäktige för användning till värdesäkring av utgående pensioner respektive till annat pensionsfrämjande ändamål i enlighet med förhandlingsprotokollet 1976-09-30 eller för avsättning till stiftelse med ändamål att värdesäkra pensioner.”

3.3.1 Värdesäkring

I 11§ Alectas bolagsordning, som i sin tur hänvisar till förhandlingsprotokollet 1976-09-30, anges att nedsättning av SVM får göras för användning till värdesäkring av utgående pensioner respektive till annat pensionsfrämjande ändamål.

Av förhandlingsprotokollet 1976-09-30 framgår att SVM i första hand ska användas till värdesäkring av utgående pensioner samt att, om SVM inte erfordras för värdesäkringen, parterna efter fem år kan besluta att använda SVM till annat pensionsfrämjande ändamål.

Behovet av SVM till värdesäkring bedöms enligt nedan.

Bedömning

I dagsläget uppgår SVM till 10,2 miljarder kronor, varav 10,0 miljarder avser medel som inbetalats längre tillbaka i tiden än fem år, och således, i enlighet med partsöverenskommelsen från 1976, är tillgängliga till annat pensionsfrämjande ändamål.

Sedan 2007 görs inga löpande inbetalningar av arbetsgivarna. Det faktum att inga löpande inbetalningar av SVM längre görs, och det faktum att ITP 2 är en plan i långsam utfasning där den yngsta årskullen är född 1978, är faktorer som har beaktats i de stora förändringar som har genomförts avseende såväl premiesättning, som överskottshantering (konsolideringspolicy) inom ITP 2 de senaste 15 åren. Förändringarnas betydelse för möjligheten till framtida värdesäkring åskådliggörs enklast genom att jämföra målnivån i dagens konsolideringspolicy (150 procent) med målnivån i den konsolideringspolicy som gällde till 2018-06-30 (140 procent). Omräknat till kronor har förändringen inneburit en långsiktig utvidgning av

² Enligt 12 kap. 70§ FRL.

kapitalbasen, och därmed det kollektiva konsolideringskapitalet, med över 60 miljarder kronor, det vill säga med mycket stor marginal överstigande värdet av SVM.

Till det ska läggas den särskilda reservering, Fördelad återbäring för framtida värdesäkring (FÅFV), som infördes 2018 som ett led i framtagandet av en ny konsolideringspolicy, i syfte att användas för värdesäkring för det fall konsolideringsnivån understiger 125 procent. Reserveringen uppgår år 2024 till 2,2 miljarder kronor och innebär att SVMs betydelse för värdesäkring minskat i motsvarande grad.

Slutligen hänvisas till den omfattande ALM-studie som genomfördes 2024. Denna visar på möjligheterna att successivt sänka andelen riskbärande tillgångar och justera konsolideringspolicyn, vilket ytterligare stärker möjligheten till värdesäkring även i mycket utmanande scenarion. Ett första steg i implementeringen togs genom att målallokeringen för aktier sänktes med 5 procentenheter samtidigt som övre gränsen i konsolideringsintervallet sänktes lika mycket 2024-12-31.

Den sammanlagda effekten av genomförda förändringar i premiesättning och konsolideringspolicy visas genom att Alecta klarat av att värdesäkra de förmånsbestämda pensionerna genom en nylig period av hög inflation. Detta har genomförts utan att konsolideringsnivån sjunkit under sin målnivå, 150 procent, och således utan att vara i närheten av konsolideringsintervallets nedre gräns, 125 procent, som utgör nedre gräns för värdesäkring av utgående pensioner.

Med de förändringar som genomförts på ITP-området, och de förändringar som genomförts i Alecta vad gäller premiesättning, tillgångsallokering och konsolideringspolicy, har alltså det ursprungliga syftet med SVM – värdesäkring av förmånsbestämd pension – i praktiken spelat ut sin roll.

Sammantaget är bedömningen att SVM inte behövs för att värdesäkra utgående pensioner.

3.3.2 Annat pensionsfrämjande ändamål

Den sista förutsättningen för att få sätta ner SVM till av Parterna överenskomna ändamål är att ändamålen utgör *annat pensionsfrämjande ändamål* i enlighet med förhandlingsprotokollet 1976-09-30.

Parterna har kommit överens om nedan angivna ändamål, vilka är pensionsfrämjande enligt Parternas bedömning.

Medel till Collectum för att finansiera förskottering³

Bakgrund

Inom premiebestämd försäkring i ITP tillämpas förskottering, vilket innebär att premierna betalas in till försäkringarna oavsett om företagen har betalat de fakturerade premiebeloppen i tid eller inte. När sedan företagen betalar de fakturerade pensionspremierna tillförs dessa inbetalningar förskotteringsmedlen. Syftet med

³ Enligt förhandlingsprotokoll 2022-06-20, punkt 2.

förskotteringen är att den ITP-försäkrade ska ha en trygghet i att eventuell försummelse från enskild arbetsgivare inte påverkar när i tiden pensionspremierna kan betalas in till respektive försäkring.

Genom förhandlingsprotokollet 2022-06-20 önskar parterna att 300 miljoner kronor av SVM används för att finansiera förskotteringen. Därutöver har Alecta bland annat fått följande kompletterande information från parterna:

- 300 miljoner kronor bygger på en rimlighetsbedömning av vilken nivå på tillgängliga medel för förskottering som kan behövas under en överskådlig tid framåt.
- Medlen ska hanteras av Collectum som särskilda redovisningsmedel.
- Förskotteringen är till gagn för alla försäkringstagare och försäkrade inom ITP (både ITP1 och ITP2).

Bedömning

Bedömningen är att premievolymen inom premiebestämd ITP kommer växa och att förskotteringen således kommer kräva ett allt större kapital. Det är en följd av att andelen anställda med ITP 1 successivt ökar i takt med att ITP 2 fasas ut (alla ITP-tjänstemän födda 1979 och senare har ITP 1) och att ålderspensionen inom ITP 1, till skillnad från ITP 2, är helt premiebestämd (inom ITP 2 är det endast ITPK som är premiebestämt). Bedömningen är även att förskotteringen gagnar samtliga företag med kollektivavtal inom ITP och dess anställda. I detta sammanhang noteras att alla ITP-tjänstemän är försäkrade i Alecta genom sjuk- och premiefrielseförsäkringen. Dessutom gäller att alla företag som har ITP genom kollektivavtal är försäkringstagare i Alecta. Eftersom samtliga företag med ITP inklusive dess anställda är Alectas kunder och ägare gagnar förskotteringen uteslutande Alectas kunder och ägare.

Sammantaget är bedömningen att finansiering av förskottering på ITP-området är ett pensionsfrämjande ändamål som uteslutande gagnar Alectas kunder och ägare.

Medel till Avtalat⁴

Bakgrund

Kollektivavtalsinformation Sverige AB ("**Informationsbolaget**" / "**Avtalat**") bedriver informationsgivning som riktar sig till både arbetsgivare och anställda. Verksamheten syftar till att stärka kunskapen om tjänstepensionspaketet på ITP-området, och därigenom bland annat bidra till att stödja arbetsgivarnas hantering av ITP samt stärka tjänstemännens möjlighet att fatta välinformerade beslut under arbetslivets gång.

Genom förhandlingsprotokollet 2022-06-20 önskar parterna att upp till 100 miljoner kronor per år av SVM används för att finansiera Avtalats verksamhet.

Utöver förhandlingsprotokollet 2022-06-20 har Alecta bland annat erhållit följande förtydliganden från parterna:

⁴ Enligt förhandlingsprotokoll 2022-06-20, punkt 3.

- Avtalats roll och uppgift är att lämna heltäckande och fullständig information om ITP, både till försäkringstagare (arbetsgivare) och försäkrade (anställda). Alla arbetsgivare som omfattas av ITP är försäkringstagare i Alecta då samtliga är försäkringstagare för åtminstone ITP sjukpension och premiebefrielseförsäkring. Avseende anställda med ITP2 är arbetsgivaren även försäkringstagare avseende ITP2 förmånsbestämd ålderspension.
- Information om tjänstepensionsförsäkring är ett reglerat område där lagen om tjänstepensionsföretag, lagen om försäkringsdistribution, försäkringsavtalslagen samt Finansinspektionens föreskrifter ålägger försäkringsgivare med många informationsskyldigheter. Genom kollektivavtal har parterna dock avtalat om att dessa informationsregler inte ska tillämpas och i stället i förhandlingsprotokoll anvisat vilken information som ska lämnas samt vilken aktör som ska lämna informationen. I mångt och mycket hänvisas i detta förhandlingsprotokoll (2021-04-21) till Informationsbolaget/Avtalat.

Parterna har dessutom tillhandahållit Alecta ett "årshjul" beträffande finansiering av informationsverksamheten. Vid tillägg av Alectas styrelse och fullmäktige får årshjulet följande utseende.

- Våren år X:
 - Alectas styrelse föreslår att fullmäktige fattar beslut om finansiering av Informationsbolagets verksamhet med upp till 100 miljoner kronor avseende kalenderår X+1.
 - Fullmäktige fattar beslut på förslag från styrelsen
- Oktober år X: Informationsbolagets styrelse antar budget för nästkommande kalenderår (X+1) och estimerar då kapitalbehovet för verksamheten.
- November år X: Informationsbolaget äskar, i enlighet med antagen budget, medel från SVM.
- November år X: Informationsbolagets äskande bereds i ITP-nämnden.
- December år X: Alectas styrelse behandlar äskandena och beslutar om finansiering, inom ramen för de 100 miljoner kronor fullmäktige beslutat om.
- Från och med december år X till december år X+1: Överföring av de medel Alectas styrelse beslutat om, från SVM till Informationsbolaget, exempelvis med 1/4 per kvartal.
- Våren år X+2: Återrapportering från Informationsbolaget till Alectas styrelse avseende verksamhetsår X+1.

Sammanfattningsvis och som exempel innebär årshjulet följande. Förslag om ram för finansiering som läggs fram till Alectas fullmäktige våren 2025 avser verksamhetsår 2026. Efter äskande av Informationsbolaget, och efter beredning i ITP-nämnden, läggs förslag till beslut om finansiering till Alectas styrelse i december 2025. Efter beslut kommer utbetalning till Informationsbolaget ske med överenskommen periodicitet 2026. Återrapportering till Alectas styrelse från Informationsbolaget kommer ske våren 2027.

Bedömning

Informationsgivning för att stärka kunskapen om tjänstepensionspaketet på ITP-området, och därigenom bland annat bidra till att stödja arbetsgivarnas hantering av ITP samt stärka tjänstemännens möjlighet att fatta välinformerade beslut under arbetslivets gång, bedöms i sig vara pensionsfrämjande.

Det bedöms även att finansiering av Avtalat, *avseende ITP-området*, gagnar samtliga företag med kollektivavtal inom ITP och dess anställda. Eftersom såväl företag med ITP som dess anställda är Alectas kunder och ägare gagnar finansieringen således Alectas kunder och ägare.

Avtalats verksamhet omfattar dock inte bara ITP-området utan även information om AFA:s försäkringar (som finansieras av AFA-försäkring) och Avtalspension SAF-LO (som finansieras av Stiftelsen för särskilda pensionsmedel). Ur Alectas synvinkel är det av yttersta vikt att säkerställa att SVM inte används som finansieringskälla för information på övriga två områden.

Från Avtalats bildande har Avtalats finansiering beträffande ITP-området skett från Garantistiftelsen för ITP och TGL ("**GIT**"), en stiftelse vars ändamål uteslutande avser kollektivavtalsgaranti, informationsverksamhet, och pensionsfrämjande ändamål på ITP-området.

Finansieringen beträffande AFA:s försäkringar har sedan start skett av AFA-försäkring.

Finansieringen beträffande Avtalspension SAF-LO har skett av Stiftelsen för särskilda pensionsmedel, en stiftelse vars ändamål uteslutande avser kollektivavtalsgaranti, informationsverksamhet, och pensionsfrämjande ändamål inom Avtalspension SAF-LO.

Givet de tre finansiärerna, som samtliga har att tillse att deras medel används uteslutande inom respektive rättmätigt område, har kollektivavtalsparterna i förhandlingsprotokoll (2020-11-04) avtalat om att kostnaden för informationsverksamheten ska fördelas på de tre verksamhetsområdena baserat på hur informationsverksamheten för respektive finansiärs försäkringar ser ut. Avtalat måste alltså i den årliga budgetprocessen specificera budget per verksamhetsområde. Beträffande ITP-området kommer budgetens äskande beredas i ITP-nämnden, innan det slutligen tas upp för beslut i Alectas styrelse. Därtill ska Avtalat återrapportera om utfallet, efter verksamhetsårets utgång till, Alectas styrelse.

Bedömningen är att den process som parterna förhandlat fram för att tillse de olika finansiärernas intressen bör tillse att eventuella medel från SVM uteslutande används för att finansiera information på ITP-området och på så vis uteslutande kommer Alectas kunder till godo.

Sammantaget är bedömningen att det tänkta ändamålet är ett pensionsfrämjande ändamål, under förutsättning att det kan säkerställas att medlen används uteslutande för informationsgivning till ITP-beståndet. Som anges ovan är bedömningen att den process som parterna förhandlat fram bör tillse att eventuella medel från SVM *uteslutande* används för att finansiera information på ITP-området.

För ordningens skull bör Parterna förtydliga, förslagsvis genom tillägg till förhandlingsprotokoll, att finansieringskällan för information på ITP-området ändras från GIT till SVM från och med verksamhetsår 2026.

Finansiering av höjd sjukpensionsgräns⁵

Bakgrund

Parterna har beslutat att höja gränsen för utbetalning av sjukpension från 65 till 66 år för pågående sjukfall, vilket leder till ökad FTA och därmed till att produktens finansiella ställning försämras. För att detta inte ska påverka arbetsgivarna negativt genom höjda nettopremier har parterna förhandlat om att finansiera ändringen med SVM.

Bedömning

Bedömningen är att användning av SVM för att finansiera den höjda gränsen för utbetalning av sjukpension är ett pensionsfrämjande ändamål. Detta eftersom SVM därigenom finansierar ändringar i ITP-planen vad gäller förmåner där Alecta är den uteslutande försäkringsgivaren och där kapitalet således per definition uteslutande kommer Alectas kunder till gagn.

4. Sammantagen bedömning

Sammantaget är bedömningen att nedsättning av SVM för de ändamål som Parterna förhandlat i enlighet med förhandlingsprotokollen 2022-06-20 och 2024-05-14 kan verkställas.

5. Förslag till beslut

Mot ovanstående bakgrund föreslår Alectas styrelse att fullmäktige fattar beslut att

- ställa 300 miljoner kronor ur värdesäkringsfonden till förfogande för att finansiera den förskottering av premiebestämda pensionspremier som sker inom ITP-planen och som hanteras av Collectum,
- ställa upp till 100 miljoner kronor ur värdesäkringsfonden till förfogande för att finansiera Avtalats informationsverksamhet på ITP-området år 2026, och
- ställa 469 miljoner kronor ur värdesäkringsfonden till förfogande för att finansiera en del av kostnaden som uppstått till följd av den höjda åldersgränsen för pågående försäkringsärenden i ITP-sjukpension.

⁵ Enligt Förhandlingsprotokoll 2024-05-14.